

Hakkâri yöresinde dillendirilen ninnilerin değerler açısından incelenmesi

Investigation of lullabies in Hakkâri region in terms of values

ID Davut Açar¹, ID Abdulkadir Demir²¹Hakkari Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Hakkari, Türkiye²Hakkari Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Mantık Alanı, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Hakkari yöresinde seslendirilen ninnilerin toplumsal, kültürel ve manevi değerleri açısından analizlerini yapmayı amaçlamaktadır. Ayrıca unutulmaya yüz tutmuş bir kültürel değişimin yeniden canlandırılmasına katkı bulunmayı hedeflemektedir.

Yöntem: Araştırma, etnografik yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiş ve Hakkari bölgesinde 27 ninni yazılı, sesli ve videoya kaydedilerek toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle temalara ayrılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Bu etnografik çalışmada ele alınan Hakkari yöresine ait 27 ninni üzerinden yapılan incelemeler, ninnilerin sosyal, kültürel ve manevi değerlerinin yanı sıra aile bağları, toplumsal dayanışma, doğa ile uyum, mesleki kimlik, geleneksel roller ve duygusal ifade gibi önemli temaları ve kodları barındırdığını ortaya koymaktadır. Araştırmada, ninnilerin çocuk gelişimindeki sosyalleşme sürecine katkı sağladığı, aynı zamanda bölgenin müzikal ve kültürel ruhunu yansıtan bir kültürel miras aracı olarak önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Aile içi ilişkiler ve rol beklentileri, doğa ve insan ilişkisi gibi temalar, bireylerin yaşamı algılama biçimlerini ve etraflarındaki dünyayla kurdukları ilişkileri şekillendirirken; sevgi, ilgi ve aşk gibi duygusal temalar, ninnilerin derin manevi ve duygusal katmanlarını da gözler önüne sermektedir.

Sonuçlar: Çalışma, ninniler aracılığıyla aktarılan bu temaların ve kodların, toplumsal değerlerin, ahlaki yargıların ve kültürel öğretilerin nesilden nesile aktarılmasında kritik bir rol oynadığını belirtmekte; bu şekilde ninnilerin sadece bir uyku yardımcısı olmanın ötesinde, toplumsal ve kültürel birer iletişim aracı olarak da işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu temalar ve kodlar, Hakkari yöresinin zengin kültürel ve sosyal dokusunu yansıtan ve kaybolmaya yüz tutmuş bir kültürel mirasın yeniden canlandırılmasına katkı sağlayan değerli birer öge olarak kabul edilmektedir.

Anahtar kelimeler: etnografik araştırma; kültürel miras; ninniler; değerler

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyze the lullabies sung in the Hakkari region in terms of their social, cultural, and spiritual values. Additionally, it seeks to contribute to the revitalization of a cultural heritage that is on the verge of being forgotten.

Methods: The research was conducted using an ethnographic method, with 27 lullabies from the Hakkari region collected in written, audio, and video formats. The data obtained were analyzed thematically through content analysis.

Results: This ethnographic study, based on the examination of 27 lullabies from the Hakkari region, reveals that lullabies encapsulate not only social, cultural, and spiritual values but also themes and codes such as family bonds, social solidarity, harmony with nature, professional identity, traditional roles, and emotional expression. The research highlights the contribution of lullabies to the socialization process in child development and their significant role as a cultural heritage tool reflecting the musical and cultural spirit of the region. Themes like intra-family relationships and role expectations, the relationship between nature and humans, shape individuals' perceptions of life and their interactions with the world around them; while themes of love, care, and affection unveil the deep spiritual and emotional layers of lullabies.

Conclusion: The study asserts that the themes and codes transmitted through these lullabies play a critical role in the transmission of societal values, moral judgments, and cultural teachings from one generation to the next, thereby functioning as a communication tool beyond just aiding sleep, within social and cultural contexts. These themes and codes are recognized as valuable elements that reflect the rich cultural and social fabric of the Hakkari region and contribute to the revival of a cultural heritage on the brink of being forgotten.

Keywords: ethnographic research; cultural heritage; lullabies; values

Giriş

Sosyal bir varlık olarak insan, diğer insanlarla sürekli bir etkileşim içindedir (Aristoteles, 1999). Kimi zaman pozitif kimi zaman da negatif olabilen bu etkileşim toplumsal normların oluşmasına önayak olur. Manevi boyutta toplumsal bir norm olarak ifade edilebilecek olan "değer" unsuru, insanların sosyal dengeyi kurmada başvurduğu önemli ölçütlerden bir tanesi olarak ifade bulabilir.

Sağlıklı, etkili ve başarılı bir ilişki ile iletişimin sürdürülebilmesinde önem arz eden ve insanın ontolojik varlığından kaynaklı değer kavramı (Çorbacı, 2023), güdüleyici özelliği ile yaşamımıza rehberlik eden ölçütlerden biri olarak ifade edilir (Tevrüz & Turgut, 2020). Sosyal normlar, gelenek ve görenekler aracılığıyla iyi ile kötü, doğru ile yanlış ayırt edip kendi ahlâk ilkelerini edinmeyi öğrenen bireylerin (Beill, 2003) edinmiş oldukları bu ölçü, değer denilen kanaat ve inançlar bütününe meydana getirir (Yazıcı, 2006).

Kültürden kültüre de farklılıklar gösterebilen zihinsel bir örgütlenme olarak değer ölçütü; insan-çevre ilişkisini düzenleme, yaşam formunda kendini gösterme gibi özelliklere sahip olmakla birlikte (Çalkur, 2010) değerler; bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor olmak üzere üç de boyutsal özellik gösterir. Bunlardan bilişsel boyut, değerlerin fark edilip nerelerde kullanılabileceğinin anlamsal düzlemini açık kılar. Duyuşsal boyut, ahlâkî kriterlerle pozitif-negatif yargıları ve duygusal tepkileri barındırır. Psiko-motor boyut ise bilişsel ve duyuşsal boyutlu öğrenmelerin davranışlara yön vermesi olarak ifade bulur (Akbaş, 2004). Tüm bu boyutlarıyla değerler, sosyalleşme sürecinde çocuklar üzerinde de önemli bir yere sahiptir. Çünkü sosyalleşme, çocuk gelişiminde en önemli süreçlerden biri olarak ön plana çıkar ve bu süreç boyunca çocuk; bir takım değer, davranış, norm ve inanç ölçülerini edinir (Gander & Gardiner,

2007). Çocukların değerleri edinme süreci aile ile başlayıp okul yaşamıyla devam eder (Yaman & Çolak, 2009). Bu yönüyle çocuğun kritik dönemlerini de içinde barındıran 0-6 yaş arası, değerlerin kazanılması açısından önem arz etmektedir (Kanak vd., 2018).

Çocukların değerleri kazanma yollarından biri olarak ifade edilebilecek olan ve Spranger'ın "sosyal değer" kategorisinde, Schwartz'ta ise "kültürel düzey"de konumlandırılabilir olan ninniler, konusu çocuk olan kültürel bir kod olarak adlandırılabilir.

Literatür taraması yapıldığında ninni ile ilgili çokça benzer tanım ve çeşitli araştırmalar yapılmış olmakla birlikte (Akyol, 2014; Bayraktar, 2023; Baltacı & Başer, 2020; Elçin, 1986; Emeksiz, 2011; Güngür, 1945; Koç, 2023; Özdemir & Sarı, 2020; Şimşek, 1989; Tanrıbuurdu, 2015; Tuna, 2022) ilgili konuda detaylı araştırmalar yapmış olan Çelebioğlu'nun ninni tanımı şu şekilde ifade bulur:

En az iki-üç aylıktan üç-dört yaşına kadar annenin çocuğuna, onu kucağında, ayağında ya da beşikte sallayarak daha çabuk ve kolay uyutmak yahut ağlamasını susturmak için hususi bir beste ile söylediği ve o anki halet-i ruhiyesini yansıtır mahiyette, umumiyetle mani türünde bir dörtlükten meydana gelen bir çeşit türkülerdir (Çelebioğlu, 1995, s. 9).

Tarihsel süreçte Türkçeye ne zaman yerleştiği tam olarak bilinmemekle birlikte ninni kavramı 11. yüzyılda Dîvânü Lugâti't Türk'te "balu balu" olarak, 16. yüzyılda da Karacaoğlan'ın bir dizisinde "nen eylemek" şeklinde ifade bulur (Çelebioğlu, 1995).

Kültürden kültüre tınısı ve sesi farklılaşabilir de duyuşsal ve psikik etkisiyle insanoğlu var olduğundan beri annelerin (yapılan araştırmalar, genellikle ninnilerin anneler tarafından dillendirildiğini ortaya çıkarmıştır) çocukları üzerine tüm benlikleriyle serpiştirdiği ninniler, Hawes (1974)'in de ifade ettiği gibi özü itibarıyla annelerin duygu ve düşüncelerini yansıtır dışarıya vurur birer araç olarak da görülür.

Ebeveynlerin içsel dünyasını sunup aydınlatan kültürel bir değer olmanın yanında, çocukların gelişimi üzerinde de pozitif etkileri olup çocuğun kendi kültürel kodlarını edinebilmesinin bir yolu olarak da görülebilecek olan ninniler, halk kültüründe de anadilin öğrenilmesinin başlangıcı olarak görülür (Koçkar vd., 2018). Halk arasında ise ninniler; çocuğun susturulma aracı olarak görülse de çocuğun dil öğrenimi ve gelişimi, kişilik gelişimi, sosyal bağların oluşumu gibi pek çok faydasının da olduğunu Kabadayı şu ifadelerle belirtir:

Ninnilerin görünüşte bebekleri uyutmak, dinlendirmek ve pasif hâle getirmek gibi bir fonksiyonu olduğu düşünülse de aslında yeni doğanın dil, düşünce, müzik/ritmik, sosyal, kişilik gelişimlerini şekillendiren ilk öğrenci/öğretmen deneyimi olduğu çıkarılabilir. Ninnilerde dil uyumunu sağlamak için çeşitli söz sanatlarından, ölçü ve uyaktan yararlanıldığı, bu nedenle de anadilin gelişmesine önemli katkılar sağladığı söylenebilmektedir (Kabadayı, 2009, ss. 278-280).

Sosyal, psikolojik ve kültürel boyutlarından çocuklar üzerindeki etkilerine kadar önemli kültürel değerlerden biri olarak görülüp farklı kültürlerin ortak sesi olarak da ifade edilebilecek olan ninnilerin merkezi konu olarak ele alındığı bu demografik çalışmanın örneklem çevresi, Hakkari yöresidir.

Hakkari yöresi, Türkiye'nin coğrafi olarak güneydoğusunda bulunur ve tamamı Doğu Anadolu Bölgesi'nin doğusunda yer alır. Kuzey-güney doğrultulu derin vadilerle parçalanmış engebeli bir yapıya, bakir bir coğrafya ve köklü bir kültüre sahiptir. Tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış (Kaplan, 2015) olan yörenin kültürel zenginliği içinde bir de ninni kültürü yatmaktadır. Yörenin ninnilerinin tınısı yörenin müzikal ruhundan, ninnilerdeki anlam boyutu ise kültürel ruhundan izler taşır.

Araştırmanın amacı

Hakkari yöresine ait ninnilerin değerler açısından ele alındığı bu demografik çalışmada, hem kaybolmaya yüz tutmuş bir kültürün yeniden yaşatılmasına aracı olabilmek hem de bu bakir yörenin ninnilerinin değerler açısından analiziyle literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır. Unutulmaya yüz tutmuş bir kültür ürünü olarak bu ninnilerin ortaya çıkarılması, derlenip toplanması, çevirilerinin yapılması ve değerler açısından analiz edilip bu konuda daha önce yapılmamış çalışmaların yapılması yönünde ilham olunması da hedeflenmiştir. Bakir bir coğrafyanın kültürel bir değeri olarak ortaya çıkarılan bu ninnilerin değerler açısından analiz edilmesi ile de bu kültürün coğrafyanın kültürel kodları hakkında bilgiyi ortaya çıkarıp literatüre sunmak da diğer önemli bir amaç olarak ifade bulabilir.

Araştırmanın önemi

Bu araştırma, Hakkari yöresinde seslendirilen ninnilerin değerler açısından ele alındığı özgün bir çalışma olarak ortaya çıkmıştır. Ninniler; iki yıla yakın bir sürede ilk etapta Hakkari merkez ve bağlı ilçeleri olan Çukurca, Yüksekova ve Şemdinli ile buralara bağlı köy ve beldelerde yaşayan, özellikle de yaşlı kişiler ziyaret edilerek ses ve video kayıtlarıyla kayıt altına alınmış, bir kısmı da yazı ile yazılıp kaydedilip, toplanmıştır. Toplanan bu ninnilerden gözlem yoluyla elde edilen 26 adet ninni yazı ile kayıt altına alınmış, sözlü rapor yoluyla elde edilen toplamda 31 adet ninninin ise 15 adeti ses kaydı ve 16 adeti de video kaydı ile kayıt altına alınmıştır. Ardından tek tek analiz edilerek ninni kategorisinde olanlar ve olmayanlar şeklinde ayrıştırılmış ve ninni kategorisi altına giren ninniler Türkçeye çevrilmiştir. Sonra da Türkçeye çevrilen bu ninnilerin değerler açısından analizi yapılmıştır. Bu yönüyle çalışma, ninnilerin kültürel önemini ortaya çıkarmak, kaybolmaya yüz tutmuş kültürel bir değeri koruyup analiz edip literatüre sunmak ve böylece literatüre katkı sağlamak açısından önem arz etmektedir.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu araştırma, etnografi desenini kullanarak gerçekleştirilmiştir. Bu desen, nitel araştırma yöntemlerinin bir parçası olarak, olayların ve algıların doğal ortamlarında, bütüncül ve gerçekçi bir şekilde incelenmesini vurgular (Yıldırım & Şimşek, 2018). Etnografi yöntemi literatürde etnoloji, etnometodoloji gibi çeşitli isimlerle anılmaktadır ve antropoloji disiplini içerisinde bir araştırma stratejisi olarak geliştirilmiştir (Gobo, 2011; Bhattacharjee, 2012). Bu yöntem, bir topluluğun veya bireylerin hayat görüşlerini tanımlamak (Akarçay, 2013) ya da kültürel yapıların bütünsel analizini yapmak (Yazıcı vd., 2012) gibi amaçlarla kullanılmaktadır ve ayrıca etnografik çalışmalar, araştırılan konu hakkında derinlemesine inceleme fırsatı sağlamaktadır (Myers, 1999). Bu çalışma kapsamında, Hakkari ve bağlı ilçeleri olan Çukurca, Yüksekova ve Şemdinli ile buralara bağlı köy ve beldelerdeki yerleşim

alanlarında yaşayan halkın tarih boyunca kültürlerine ait ninniler hem yazılı hem sözlü (video ve ses kayıtları) ve kişilerin de rızası alınarak toplanmış ve bu ninniler ortak değerler teması altında kategorize edilmiştir.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evreni, Hakkari yöresinde yaşamakta olan ve yöreye ait ninnileri bilen/seslendiren katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, çalışmanın amacına ve objektifliğine hizmet etmesi için amaçlı rasgele örneklem yöntemidir. Amaçlı rasgele örneklem, araştırmanın inanılabilirliğini artırma ve daha zengin verilere ulaşma açısından önemlidir (Flick, 2014). Araştırmacı, bu örneklem evreni içerisinde araştırmanın amacına uygun olacak biçimde araştırmaya katkı sağlayacağını düşündüğü bir alt grubu belirler (Tashakkori & Teddlie, 2010). Bu doğrultuda, araştırmada 20 katılımcıya ulaşılmıştır.

Veri toplama araçları ve süreci

Etnografik araştırma yönteminde, veri toplama sürecinde öncelikli olarak gözlem ve sözlü raporlar kullanılır (Arnould & Wallendorf, 1994). Bu yöntemde araştırmacılar, katılımcıların yüz yüze ifadelerinden ziyade, onların doğal ortamlarında yaşanan günlük olay ve konuşmaları kaydetmeye odaklanırlar (Arnould & Wallendorf, 1994). Araştırmacılar, gözlem yoluyla 26, sözlü raporlar aracılığıyla ise 31 olmak üzere toplamda 57 ninni kaydetmişlerdir. Veri toplama sürecinde gözlemler; yazılı notlar, video ve ses kayıtları şeklinde dokümanite edilmiştir. Araştırma sürecine katılım gönüllülük esasına dayandığından, katılımcılar detaylı olarak bilgilendirilmiş ve gerekli izinler alınmıştır. Araştırma, yaklaşık iki yılı aşan bir zaman dilimini kapsamaktadır.

Nitel araştırmalarda, nicel araştırmalarda önemli olan geçerlik ve güvenilirlik yerine "inanılabilirlik" kavramı ön plana çıkar (Krefting, 1991). Guba ve Lincoln, nitel araştırmalarda inanılabilirliğin önemini vurgulamış ve inanılabilirlik kriterlerini geliştirmişlerdir (Whittemore vd., 2001). İnanılabilirliği artırmanın yöntemlerinden biri, uzman incelemesidir (Guba & Lincoln, 1982, akt: Başkale, 2016). Bu çalışmada, toplam 57 ninniden elde edilen veriler, alanda uzman üç akademisyen tarafından incelenmiştir. İncelenen ninnilerden 30'unun şarkı, deyiş, tekerleme gibi kategorilere ait olduğu ve çalışmanın amacına hizmet etmediği belirlenmiştir. Bu bulgu üzerine, araştırmacılar veri setini 27 ninni ile sınırlandırmıştır. Analize dahil edilen ninnilere 1. Ninni, 2. Ninni vs. şeklinde numaralandırmalar yapılmıştır.

Verilerin analizi

Veri analizi, nitel araştırmaların kritik aşamalarından biridir ve toplanan verilerin tanımlanması, sınıflandırılması ve kavramlar arası ilişkilerin kurulması süreçlerini içerir (Flick, 2013; Maxwell, 2013). Araştırmacılar, analiz sırasında hem tümevarımsal hem de tümdengelimli yaklaşımları kullanarak somut veriler ile soyut kavramlar arasında bağlantılar kurarlar (Merriam, 2009). Bu süreç sonunda, elde edilen anlamlar ve perspektifler araştırmanın bulgularını şekillendirir. Etnografik araştırmalarda, saha notları ve kayıtlar gibi veri setlerinin analizi için sıklıkla içerik analizi yöntemi tercih edilir (Baş & Akturan, 2017).

İçerik analizi, gözlemlere dayalı yöntemlerde yaygın olarak kullanılan bir teknik olup veri setlerinin objektif ve sistematik bir şekilde incelenmesini sağlar. Etnografik çalışmalarda içerik analizi aracılığıyla durumlar, yapılar, imajlar ve anlamların detaylı bir şekilde keşfedilmesine olanak tanınır (Altheide, 1987). Araştırmacılar, etnografik içerik analizi sürecinde veri setini okuma, ayırma, anlamlandırma ve ilgili kategorilere göre gruplandırma adımlarını izlemişlerdir (Leady, 1997, akt: Baş & Akturan, 2017). Bu çalışmada araştırmacılar, 27 ninniyi değerler açısından analiz ederek temalara ayırmış ve sonuç kısmında bu değerleri tek bir tabloda sunmuşlardır. Sonuç olarak analiz edilen tüm ninniler Spranger, Nelson, Rokeach ve Schwartz tarafından sınıflandırılan değerlere göre değerlendirilmiştir.

Araştırmanın etik boyutu

Bu çalışma bilimsel etik ilkelerine uygun olarak yapılmıştır. Çalışmanın yürütülebileceğine Hakkari Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 2022/15 Oturum ve 1 No' lu Karar Sayısı ile onay verilmiştir.

Bulgular

Araştırma verilerinin analizinde farklı istatistik yöntemleri kullanılmış ve araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir:

Tablo 1. 1. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Toplumsal statü ve miras	Bireyin toplumdaki yerinin ailesel miras ve sosyal statü tarafından şekillendirildiğini vurgular.	"Varlıkların yeğenidir / Babası paşaların divanbaşısıdır"
Güç, otorite ve korunma	Bireyin ve ailenin koruyucu gücünü ve otoritesini ön plana çıkarır.	"Yılan ve hırçınların başıdır / Dayısı yamandır onu kurtarır"
Doğa ve insan ilişkisi	Doğanın insan hayatındaki önemini ve doğal kaynaklara olan saygıyı işaret eder.	"Şelale gibi akan bir çeşmeye götürürüz / Su taşıyan bir güzeldir"
Aile içi ilişkiler ve rol beklentileri	Aile içindeki disiplin, otorite ve üyeler arasındaki etkileşim kurallarını ele alır.	"Kimselere söz verme / Yoksa baban seni öldürür hançerle"
Meslekler ve toplumsal sorumluluk	Toplum içindeki roller ve meslekler aracılığıyla bireyin topluma katkısını vurgular.	"Kuzum oğlaklar çobanı / Sürü tepelere yavaşmış"
Sevgi, ilgi ve aşk	Gençler arasındaki aşk ve ilginin toplumsal etkileşimdeki yerini gösterir.	"Bêr'ler ona göz kırpar"
Adalet ve ahlaki dilekler	Toplumsal adalet ve yanlış davranışlara karşı duyulan rahatsızlığı ifade eder.	"Rabbim, bu beşiği yapan usta ve usta yardımcısının işini rast getirmesin"

Tablo 1'de verilen analiz, ninninin sadece bir uyku yardımcısı olmadığını; aynı zamanda toplumsal normları, değerleri ve beklentileri nesilden nesile aktaran bir araç olduğunu gösterir. Halk edebiyatının bu öğeleri, toplumsal yapıların ve kültürel değerlerin anlaşılmasında önemli bir rol oynar. Ninniler, kültürel mirasın ve toplumsal değerlerin korunması ve aktarılması açısından zengin bir kaynaktır.

Tablo 2. 2. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Maneviyat ve ilahi bilgelik	Allah'ın her şeyi bilen, sırların çözücüsü olduğuna dair manevi atıflar içerir.	"Sırların alimi Rabbim"
Değerli benzetme ve ebeveyn sevgisi	Kız çocuğunun ebeveyni için ne kadar değerli ve benzersiz olduğunu vurgular.	"İnciler içinde sedeftir kızım"
Koşulsuz sevgi ve tercih	Ebeveynin kız çocuğuna olan sevgisinin koşulsuz ve sarsılmaz olduğunu gösterir.	"Değişmem kızımı binlerce oğlana"

Tablo 2'de analizi yapılan ninni, çocuklara yönelik ebeveyn sevgisinin, maneviyatın ve toplumsal cinsiyetle ilgili beklentilerin üstesinden gelmenin yanı sıra, kültürel ve manevi değerlerin aktarımındaki rolünü vurgulayan zengin bir metindir. Bu analiz, ninnilerin sadece basit uyku şarkıları olmadığını, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve manevi öğretileri içeren karmaşık yapılar olduğunu gösterir.

Tablo 3. 3. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Destansı karakter betimlemesi	Güçlü ve etkileyici bir karakterin varlığını hissettiren bu ifadeler, karakterin cesaret ve asaletini ön plana çıkarır.	"Oradan gelir heyheyli / Bir küheylana binmiş"
Güzellik ve haşmet	Karakterin hem güçlü hem de estetik ve narin özellikler taşıdığını gösteren nitelikler belirtilir.	"Oradan gelir haşmetiyle/narinliğiyle"
Aile bağları ve miras	Karakterin fiziksel özelliklerinin ailesel mirasın bir parçası olduğunu vurgulayan ifadeler ima edilir.	"Dayılarına çekmiş güzel gözlü"
Doğa ile bütünleşme	Karakterin doğayla olan etkileşimini ve etkisini betimleyen bir portre çizilir.	"İnce taneli üzümün oradan gelir / Ayağının altındaki otlar ezilir"
Sosyal etkileşim	Karakterin, sosyal çevresindeki insanlarla olan etkileşimini ve çekiciliğini vurgulayan ifadelerle toplumsal yapı hakkında bilgi sunulur.	"Gözlerini kızlara kırarak gelir"

Tablo 3'te analizi yapılan ninni; bir destansı karakterin çok boyutlu portresini çizerken, cesaret ve asalet gibi klasik erdemlerden estetik güzellik ve haşmete, aile bağları ve mirasın önemine, doğa ile uyuma ve sosyal etkileşim becerilerine kadar geniş bir yelpazede değerleri içerir. Karakterin güçlü ve etkileyici varlığı hem fiziksel güzelliği hem de zarafetiyle, ata mirası ise nitelikleri ve çevresiyle olan doğal ve sosyal bağlantılarla vurgulanır. Bu durum da, metni sadece bir karakter tasviri olmaktan çıkarıp onun kültürel ve doğal çevresiyle olan ilişkisini de kapsayan zengin bir hikâye dokumasına dönüştürür. Ninninin bu çok katmanlı yaklaşımı, dinleyici veya okuyucuyu sadece karakterin kişisel özellikleriyle değil, aynı zamanda bu özelliklerin toplumsal ve çevresel bağlamıyla da derinden etkileşime geçmeye davet eder. Bu şekilde, ninni sadece bir hikâye anlatımı değil, aynı zamanda dinleyicisine değerlerin ve karakterin çevresiyle olan etkileşiminin önemini aktaran bir öğreti aracı haline gelir.

Tablo 4. 4. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Metaforik ve sembolik dil	Büyük bir övgü veya öneme sahip bir varlık veya kavramı ima eden ifadeler, ilahi bir varlığa ya da önemli bir ilkeye atıfta bulunur.	"Hey ilklerin ilk hayrı"
Kültürel ve dini imalar	Belirli kültürel veya dini ritüellerin, inancın ya da pratiklerin unsurlarını barındıran ifadeler olduğu anlatılır.	"Beli bıçağın sapı / Kurban olsun kilisedeki papaz"

Tablo 4'te analizi yapılan ninni, derin metaforik ve sembolik dil kullanarak sadece bir uyku şarkısından çok daha fazlasını sunar. "Hey ilklerin ilk hayrı" gibi ifadelerle başlayarak, dinleyicisinin zihnini ilahi varlıklara veya önemli ilkelerin düşüncesine yönlendirir. Böylece büyük övgü ve önem taşıyan kavramları ima eder. Kültürel ve dini imalar aracılığıyla, "Beli bıçağın sapı" ve "Kurban olsun kilisedeki papaz" gibi ifadelerle, belirli kültürel ritüellerin, inançların ve pratiklerin önemini vurgular. Bu, ninninin sadece sakinleştirici bir etki sunmakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel değerlerin, öğretilerin ve duaların aktarılmasını amaçladığını gösterir. Genel anlatım ve tematik ele alınışla, ninni toplumsal ve manevi mesajlar taşır; dinleyicilerini, özellikle çocukları, hayatın ve inancın temel değerleri üzerine düşünmeye teşvik eder. Bu şekilde, ninni bir öğretim aracı olarak işlev görür. Kültürel mirası, manevi değerleri ve toplumsal öğretileri nesilden nesile aktarmanın önemli bir yolu haline gelir.

Tablo 5. 5. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Dini inanç ve şükran	Dini bir inanç ve Tanrı'ya duyulan minnettarlık duygusunu yansıtır.	"Rabbim sen bağışladın"
Toplumsal ve kültürel ritüeller	Toplumsal ve kültürel ritüellerin önemini vurgular. Halay, birlik ve topluluğun bir araya gelmesinin bir simgesi olarak sezdirilir.	"Kızlar damlarda halaya durdu"
Sünnet töreni ve geçiş ritüelleri	Sünnetin hem dini hem de kültürel bir geçiş ritüeli olduğunu gösterip genellikle bir erkek çocuğun yetişkinliğe adım atmasını simgeler.	"Doktor gelip sünnet etti"
Topluluk ve dayanışma	Topluluğun birlik ve dayanışmasını simgeler. Bireysel olayların (sünnet gibi) topluluğun katılımıyla kutlanması, toplumsal birliği vurgular.	"Komşular ve arkadaşlar ile halaya duruldu"

Tablo 5'te yer alan analize bakıldığında; ninnilerin, kültürel mirasın ve toplumsal değerlerin aktarımında önemli bir araç olduğu ifade edilir. Aynı zamanda çocuklara topluluk içindeki ritüeller, gelenekler ve dayanışma hakkında dolaylı olarak bilgiler aktarılır.

Tablo 6. 6. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Çocukluk ve masumiyet	Çocukların masumiyetini ve saf niyetlerini yansıtır. Yardımseverlik ve aile sevgisi ön plana çıkar.	"Tinni nini ne yapmış / Babasına yemek götürmüş"
Eğlence ve oyunbazlık	Çocukların eğlenceli ve oyunbaz doğasını gösterir. Masumiyetle karışık beklenmedik davranışları ifade eder.	"Hepsini yolda yemiş"
Aile bağları ve sorumluluk	Aile içindeki bağları ve sorumluluk duygusunu temsil eder. Çocukların yardım etme ve aile içerisindeki varlıklarını ispat etme isteği vurgulanır.	"Küçük Tinni, babasına yardım etmek için elinden geleni yapmış."
Öğrenme ve deneyim	Çocukların hatalar yaparak ve deneyimler kazanarak öğrenme sürecini barındırır.	"Hepsini yolda yemiş"
Basitlik ve günlük yaşam	Günlük yaşamın basit olaylarına odaklanıp evrensel temaları basit ve anlaşılır öğelerle işler.	"Sonra eve dönüp rutinlerine devam etmiş"

Tablo 6'da ninninin çocukluk, masumiyet, aile ilişkileri, öğrenme ve günlük yaşam gibi evrensel temaları nasıl işlediğini özetler. Ninnilerin, çocuklara yönelik basit hikâyeler ve imgeler aracılığıyla karmaşık duyguları ve durumları anlattığını gösterir, aynı zamanda onlara öğrenme, aile bağları ve yaşamın temel değerleri hakkında önemli dersler verir.

Tablo 7. 7. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Geleneksel yaşam tarzı ve el işçiliği	Geleneksel el işçiliğine ve yaşam tarzına odaklanır. Geçmişle bağları ve el emeğinin değerini vurgular.	"Yayık yaparım tarlada / Yayığım küçük yabani keçi derisinden"
Aile ve toplumsal roller	Aile içindeki roller ve toplumsal geçiş ritüellerinin önemini belirtir. Aile bağlarının kuvvetine işaret eder.	"Kızımdır/kuzumdur güzel gözlüm / Oğluma bir kız alırım"
Doğa ve çevre ile bağlantı	Doğa ile yakın ilişkiyi ve çevreye saygıyı yansıtır. Doğal çevrenin, yaşamın ayrılmaz bir parçası olduğunu gösterir.	"Suyunu doldururum çeşmeden / Yayık yaparım suyun başında / Güneşin şavkı vurur"
Güzellik ve zarafet	Fiziksel güzellik ve zarafetin toplumsal algısını vurgular. Estetik değerlere önem verildiğini gösterir.	"Kızım/kuzum ela gözlüdür / Zülüferim sağa sola sallanır"
Topluluk ve dayanışma	Topluluk içindeki iş birliği ve dayanışmayı simgeler. Birlikte çalışmanın ve yardımlaşmanın değerini ortaya koyar.	"Her gelen bir dönem boyunca sallar"
Toplumsal statü ve evlilik	Toplumsal statü ve evlilik ilişkilerine dair görüşleri sunar. Evliliğin toplumsal ilişkiler ve statü açısından rolünü belirtir.	"Ev sahibinin evi var olsun / Oğlumu onla damat yaparım"

Tablo 7'ye bakıldığında, ninninin geleneksel toplum yapısını, aile ilişkilerini, doğa ile uyumu ve kültürel değerlerin aktarımını nasıl vurguladığını özetler. Toplumun kültürel ve sosyal yapısına dair derin anlayışlar sunan bu tür ninniler, kültürel mirasın ve geleneklerin korunmasında önemli bir rol oynar.

Tablo 8. 8. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Dini inanç ve güven	Güçlü bir dini inanç ve Tanrı'ya duyulan güveni yansıtır. İnsan hayatının ve olayların, Tanrı'nın kontrolünde olduğu düşüncesini temsil eder.	"Ey Rabbim yüce Rabbim"
Koruma ve güvenlik duygusu	Sevdiklerinin güvenliğine yönelik endişe ve koruma isteğini vurgular. Özellikle zorlu durumlar ve seyahatlerde aile bireylerine duyulan koruma hissini yansıtır.	"Çıkarma denizlerin rüzgârını"
Aile bağları ve seyahat	Aile içi ilişkileri ve bağları, aynı zamanda seyahat ve ziyaretlerin önemini ön plana çıkarır. Aile üyeleri arasındaki sevgi ve bağlılığı vurgular.	"Oğlum/kuzum yolcudur / Dayısına gidecek"
Doğa ve insan etkileşimi	Doğanın güçleri ve insan faaliyetleri arasındaki etkileşimi vurgular. Doğal olayların insan yaşamı üzerindeki etkilerine ve insanların bu olaylar karşısındaki durumlarına dikkat çekilir.	"Denizlerin rüzgârını"

Tablo 8; ninninin dini inanç, aile bağları, koruma arzusu, toplumsal yapı ve doğa-insan etkileşimi gibi temalar üzerinden ailevi ve toplumsal değerleri nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu kültürün ve toplumun değer yargılarını, inançlarını yansıtan derin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 9. 9. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Dini şükran ve minnettarlık	Tanrı'ya karşı derin bir şükran ve minnettarlık duygusunu yansıtır. Hayatın nimetlerinin Tanrı'nın bir lütfü olarak görülmesi sezdirilir.	"Rabim sen bağışladın"
Zenginlik ve bereket	Bir çocuğun veya sevilen bir varlığın değerini ve bereketini vurgular. Sevgi ve değer maddi zenginliklerle sembolize edildiği bir anlayış belirtilir.	"Altındır, gümüş tadında"
Aile mutluluğu ve bağları	Aile içindeki mutluluğu ve bağları vurgular. Bir çocuğun varlığının	"Annesini bahtiyar kıldın"

aile içinde mutluluk ve huzur kaynağı olduğu düşüncesi benimsenir.

Tablo 9; ninninin dini minnettarlık, zenginlik ve bereket, aile mutluluğu ve bağları, kıymet bilme ve değer verme ve özellikle anne-çocuk ilişkisi gibi temalar aracılığıyla bireysel ve ailevi değerleri nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin içinde bulunduğu kültür ve toplumun değer yargılarını, inançlarını ve aile içi ilişkilerin önemini yansıtan zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 10. 10. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Aile bağları ve gurur	Aile içindeki bireylerin birbirlerine olan bağlılığını ve bir aile üyesine duyulan gururu yansıtır.	"Oğlumdur o"
Mesleki kimlik ve geleneksel roller	Karakterin mesleği ve bu mesleğin geleneksel olarak taşıdığı değerleri temsil eder. Çobanlık, döneminin koşulları içerisinde sorumluluk gerektiren ve tarihsel önemi olan bir meslek olarak ima edilir.	"Çobandır / Omuzlarında kepengi"
Toplumsal cinsiyet rolleri ve imaj	Toplumsal cinsiyet rolleri ve bireyler arası sosyal ilişkileri vurgular. Genç bir erkeğin sosyal ortamda nasıl algılandığı ve karşı cinsten bireylerle etkileşimi üzerine odaklanır.	"Kızların karşısında"

Tablo 10; ninninin aile gururu, mesleki kimlik, toplumsal cinsiyet rolleri, kişisel karakter ve geleneksel değerler gibi temalar aracılığıyla bireysel ve toplumsal değerleri nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin içinde bulunduğu kültür ve toplumun değer yargılarını, inançlarını ve sosyal yapılarını yansıtan zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 11. 11. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Masumiyet ve sevgi	Bir çocuğun masumiyetini ve küçüklüğünü vurgulayıp çocuklara duyulan sevgiyi ve korunmasızlıklarını simgeler.	"Minicik elleri ve ayakları"
Doğa ve doğallık	Doğanın ve doğallığın güzelliğini temsil eder. Çocuğun saflığını ve doğal dünyanın bir parçası oluşunu vurgular.	"Yeni yeni yetişen minicik salatalıktır / Sebze bahçesinde saklı olan"
Anne-çocuk ilişkisi	Anne ve çocuk arasındaki derin bağı ve sevgiyi gösterir. Annenin çocuğuna olan yoğun sevgi ve koruma içgüdüünü simgeler.	"Annesi hepsini yemiş"

Tablo 11; ninninin masumiyet, doğallık, anne-çocuk ilişkisi, hayal gücü ve sağlıklı yaşam gibi temalar aracılığıyla çocukluk döneminin değerlerini ve önemini nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu kültürün çocuklara ve aile yaşamına verdiği değeri yansıtan zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 12. 12. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Aile bağları ve sosyal sorumluluklar	Geniş aile ilişkilerine ve aile içindeki sosyal sorumluluklara vurgu yaparak aile üyeleri arasındaki etkileşimin önemini gösterir.	"Dayısıgildeydi / O sebepten gelmedi"
Doğa ve çevresel koşulların etkisi	Doğal koşulların insan yaşamı ve kararları üzerindeki etkisini vurgular. Doğaya saygı ve zorluklara uyum sağlama kapasitesini ifade eder.	"Kar ve borandı / O sebepten gelmedi"
Kişisel ilgiler ve öncelikler	Bireysel ilgilerin ve romantik çekimlerin kişisel kararları nasıl etkileyebileceğini gösterir. Kişisel öncelikler ve arzuların toplumsal beklentilerle çatışmasına dikkat çeker.	"Gözleri kızlarındaydı / O sebepten gelmedi"

Tablo 12; ninninin aile bağları, doğal etkiler, kişisel ilgiler, toplumsal normlar ve seçimlerin sonuçları gibi temalar aracılığıyla bireysel ve toplumsal değerleri nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu kültürün ve toplumun değer yargılarını ve inançlarını yansıtan zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 13. 13. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Çalışkanlık ve meslek gururu	Tarım ile uğraşanlara duyulan saygıyı ve bu mesleğin onurunu vurgular. Çalışkanlığın ve zanaatkarlığın toplumdaki değerini gösterir.	"Oğlum saban sürenlerin şahı"
Anne-çocuk bağı ve sevgi	Anne ve çocuk arasındaki derin bağı ve sevgiyi ifade eder. Bir annenin çocuğuna olan sevgisinin ve ona verdiği emeğin büyüklüğünü gösterir.	"Üstüne dizmediğim dize kalmadı"
Duygusal derinlik ve kişisel ifade	Duygusal derinliği ve kişisel ifadeyi vurgulayıp derin duyguların ve kişisel deneyimlerin önemini yansıtır.	"En son söylediğim dize yüreğimi yaktı"

Tablo 13; ninninin çalışkanlık, meslek gururu, anne-çocuk ilişkisi, duygusal ifade, edebi güzellik ve fedakârlık gibi temalar aracılığıyla bireysel ve ailevi değerleri nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu kültürün ve toplumun değer yargılarını ve inançlarını yansıtan zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 14. 14. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Çalışkanlık ve mesleki kimlik	Çobanlık mesleğine ve bu mesleğin gerektirdiği çalışkanlığa vurgu yaparak doğa ile yakın ilişkiler içinde olan bu önemli rolü temsil eder.	"Oğlum keçiler çobanı"
Doğal güzellik ve uyum	Doğal güzellik ve çevreyle uyumu sembolize eder. "Merez" yünü kullanımı çobanın doğa ile olan bağını vurgular.	"Boynu 'merez' yününden bir dal"
Bereket ve doğanın sunduğu nimetler	Doğanın sunduğu bereketi ve zenginliği temsil ederken meyve bahçesi, bolluk ve yaşamın canlılığını simgeler.	"Güldür, şeftalidir meyve bahçesinde"

Tablo 14; ninninin çalışkanlık, doğal uyum, bereket, geleneksel yaşam tarzları ve gençliğin masumiyeti gibi temalar aracılığıyla bireysel ve toplumsal değerleri nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu kültürün ve toplumun değer yargılarını ve inançlarını yansıtan zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 15. 15. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Aile bağları ve gurur	Aile içindeki bireylerin birbirine bağlılığını ve birbirleriyle olan ilişkilerin önemini vurgular. Bir aile üyesine duyulan gururu yansıtır.	"Kızımdır"
Çalışkanlık ve sorumluluk	Günlük hayatın zorluklarına ve işlerine katkıda bulunan, sorumluluk üstlenen bireylerin toplumdaki değerini vurgular.	"Süt kovası elinde"
Güzellik ve çekicilik	Toplumun estetik değerlendirmelerine ve bireylerin fiziksel özelliklerine verdiği önemi yansıtır.	"Karagözlü, güzel gözlüdür"
Geleneksel rol ve kadın kimliği	Geleneksel kadın rollerini ve toplumda kadınların yerini temsil eder. Ev işleri ve aile içi sorumluluklara atıfta bulunur.	"Süt kovası elinde"

Tablo 15; ninninin aile bağları, çalışkanlık, fiziksel güzellik, geleneksel kadın rolleri ve doğallığın değerini nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu kültürü ve toplumun kültürel değer yargılarını ve inançlarını yansıtan zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 16. 16. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Tarih ve kültürel miras	Tarihsel olaylara ve belirli kültürel ya da etnik grubun geçmişte yaşadığı çatışmalara atıfta bulunur. Tarihsel bilinç ve kültürel mirasın önemi vurgulanır.	"Rûmîler öldürdü hançerle / Rûmîler mızrak vurdular"
Savaş ve çatışmanın acıları	Savaşın ve şiddetin getirdiği acılara ve masum insanlar, özellikle de çocuklar üzerindeki yıkıcı etkisine dikkat çeker.	"Köy meydanında ağlayan anneler, kaybettikleri evlatlarının acısını yüreklerinde hisseder."
Masumiyet ve savunmasızlık	Çocukların savaş ve çatışma gibi durumlarda korunması gereken en savunmasız bireyler olduğunu vurgular.	"İbrahim'in beşiği daha küçüktür / Mavi örtüyle örttüler"
Üzüntü ve yas	Kayıp ve yasin temsilleri olarak kullanılır. Sevdiklerini kaybeden insanların yaşadığı derin üzüntüyü ve yası simgeler.	"Beşik sallanır eşikte, beşikte sallanır"
Renklerin sembolizmi	Renklerin kullanımı, olayın ciddiyetini ve farklı kültürel anlamları taşıyabilir. Çeşitli kültürel veya dini sembollerle ilişkili olabilir.	"Sarı örtüyle örttüler"

Tablo 16; ninninin tarih, kültürel miras, savaşın acıları, masumiyet, savunmasızlık, üzüntü ve yas gibi derin temaları nasıl işlediğini özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu toplumun tarihine, kültürel değerlerine ve kolektif hafızasına işaret eden zengin bir anlam katmanı sunar.

Tablo 17. 17. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Yas ve kayıp	Sevdiklerini kaybetmenin getirdiği acıyı ve özlemi vurgular.	"Ocağımdan yedi adam öldürülmüş, adam gibi adamlardan / Ah keşke şimdi onların yanına gidebilseydim"
Çaresizlik ve iktidarsızlık	Zor durumlar karşısında hissedilen umutsuzluğu ve çözüm bulma çabalarının yetersizliğini yansıtır.	"Hey perişanım perişan"
Adalet arayışı ve toplumsal eleştiri	Toplumdaki adaletsizliklere ve yetersizliklere dikkat çeker, adil bir düzenin özlemini ifade eder.	"Adil bir hakim gelseydi bu dünyaya"
Aile ve toplumsal rollere atf	Geleneksel aile yapısının dışında alternatif rollerin ve çözümlerin aranmasını vurgular.	"Ah tezeyi getirtseydi anne yerine"
Beşiğin sembolizmi	Beşik; çocuk bakımı, koruma ve aile yaşamının bir simgesi gibi kullanılarak hem fiziksel hem de sembolik önemini ortaya koyar.	"Hey benim nazlı beşiğim / Ah benim sağır, sağır beşiğim"
Fedakârlık ve özveri	Bir çocuğa bakım ve koruma sağlamak için gösterilen fedakârlık ve özveriyi yansıtır.	"Beşiğin ipiyle kuzumun ellerini bağlarım / Ayaklarını sıkıca sararım"

Tablo 17; ninninin işlediği yas, kayıp, çaresizlik, adalet arayışı, aile rolleri, beşiğin sembolizmi, fedakârlık ve yolculuk gibi temaları özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu kültürün ve toplumun değer yargılarını, zorluklarını ve inançlarını zengin bir biçimde yansıtır.

Tablo 18. 18. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Aile bağları ve sevgi	Ninni, ailenin birbirine olan güçlü bağlarını ve sevgisini öne çıkarır. Özellikle anne-bebek arasındaki derin ilişkiyi ve babanın sorumluluk duygusunu vurgular.	"Hadi bu gece uyu anne kurban / Annesi ölmüş babası sağ kalmış güzel bebeğim"
Toplumsal dayanışma ve yardımlaşma	Toplum içinde yardımlaşma ve dayanışmanın eksikliği eleştirilir. Özellikle komşuluk ilişkilerindeki yardımın yetersizliği vurgulanır.	"Ancak, iyilik isteyen komşularımızdan teki bile kalmamış, biri bir damla süt bile vermez / Hey gidi gidi nazlı beşiğim"
Hayatta kalma mücadelesi	Ekonomik ve sosyal zorlukların aile üzerindeki etkisi dile getirilir, günlük yaşamın getirdiği mücadeleler ve engeller öne çıkarılır.	"Ancak, iyilik isteyen komşularımızdan teki bile kalmamış, biri bir damla süt bile vermez / Hey gidi gidi nazlı beşiğim"
Maneviyat ve dua	Maneviyatın gücü ve zor zamanlarda dua etmenin önemi vurgulanır, Yaradan'a bağlılık ve meslek erbaplarına yapılan dualar örnek olarak sunulur.	"Rabbim, bu beşiği yapan usta ve usta yardımcısının işini rast getirmesin annesi kurban"
İnsani değerler ve umut	Zorluklar ve meydan okumalar arasında bile umut ve geleceğe dair olumlu bir bakış açısının korunması, ailenin gelecek için taşıdığı umudu ve huzur arayışını vurgular.	"Babanın memeleri çok küçük annesi kurban, düşmez bebeğimin dudakları üstüne, ey güzel"

Tablo 18; ninnide işlenen aile bağları, toplumsal dayanışma, hayatta kalma mücadelesi, maneviyat ve umut gibi temel değerleri ve temaları özetler. Bu temalar, ninninin bağlı olduğu toplumun ve kültürün değer yargılarını, zorluklarını ve inançlarını zengin bir biçimde yansıtır. Her tema, ninnideki belirli örnekler ve yansımalar ile desteklenerek okuyuculara bu değerlerin somutlaştırılmasını sağlar ve ninninin her satırında derin bir anlam katmanı oluşturur.

Tablo 19. 19. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Aile bağları ve sevgi	Ninni, ebeveynlerin çocuklarına olan derin sevgisini ve onlar için yapılan fedakârlıkları öne çıkarır. Ebeveynlik sorumluluğunun günlük tezahürleri, aile içindeki bakım ve koruma görevini vurgular.	"Ey güzel ey güzel, benim güzel beşiğim / Yükleri bu annenin omuzlarına yükleyen aziz Yaradan'a ey güzel"
Doğa ile bağ	Doğal malzemelerin kullanımı ve çevreye olan bağlılık, ağaçlara ve doğaya duyulan saygı ile vurgulanır. Ceviz ağacından yapılan beşik, doğanın yaşamımızdaki yerini simgeler.	"Beşiğimin yapıldığı oduna bir ağıt yakarım ki beşiğim ceviz ağacından"
Maneviyat	Yaşamın zorlukları karşısında manevi bir sığınağa ve güce duyulan ihtiyaç, ninni boyunca ilahi yardıma olan inanç ile ifade edilir.	"Yükleri bu annenin omuzlarına yükleyen aziz Yaradan'a ey, güzel beşiğim"
Umut ve gelecek	Bebeğin uykusu, huzur ve güven içinde bir geleceğe dair umudu temsil eder. Ebeveynin bebeği için arzuladığı daha iyi bir dünya, ninninin "uyu" çağrılılarıyla dile getirilir.	"Uyu bebeğim uyu, seninle gelecek aydınlık, her uykunda dünya biraz daha güzel."

Tablo 19, ninninin ebeveynlikle ilişkili evrensel temaları işlediğini özetler: Aile bağları ve sevgi, doğa ile bağ, maneviyat, hayatta kalma mücadelesi ve geleceğe dair umut. Her tema, ninnideki örnekler ve yansımalar aracılığıyla desteklenir. Bu da ninninin hem sakinleştirici bir etki yaratmasını hem de dinleyenlere yaşamın temel değerlerini hatırlatmasını sağlar. Bu değerler, ninninin bağlı olduğu kültürün ve toplumun değer yargılarını, inançlarını ve yaşam mücadelelerini zengin bir biçimde yansıtır.

Tablo 20. 20. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Kayıp, yalnızlık ve çaresizlik	Büyük bir kayıp ve yalnızlık hikâyesi, dinleyiciye veya okuyucuya bebek ve babanın çaresiz durumunu hissettirir. Toplum içindeki yardımlaşma ve dayanışmanın yokluğu, bireyin toplum içindeki yalnızlığını ve çaresizliğini vurgular.	"Annesi ölmüş, biçare babası sağ kalmış bebek / Baba evimin köyünde iyilik isteyen bir tek kul bile kalmamış"
Doğa ve hayatta kalma	Doğal dünyanın varlığına ve hayatımızdaki yerine dikkat çeker. Bu, aynı zamanda geçmişle bağları ve kültürel mirası simgeler. Ailenin günlük yaşam mücadelesi ve toplumsal destek eksikliği öne çıkar.	(Benê ağacından beşik ve gecenin karanlığında süt arayışı)
Duygusal ifade ve umut arayışı	Hüzün ve melankolinin hakim olduğu, ebeveynin bebeğe olan sevgisi ve yaşanan zorluklara dair duygusal derinliği yansıtır. Bebeğin uyuması ve huzur bulması için bir arzu ifade eder.	"Ey benim melûl bebeğim" ve (Ninni boyunca tekrarlanan "uyu" çağrılıları)

Tablo 20, ninninin sadece bebekler için bir uykuyu yardımcı olmanın ötesine geçtiğini, aynı zamanda derin bir hikâye anlatımı ve duygusal ifade aracı olarak da işlev gördüğünü gösterir. Metin; aile içi dramaları, toplumsal eleştirileri ve hayatta kalma mücadelelerini yansıtan geniş bir toplumsal ve duygusal bağlam içinde anlam kazanır.

Tablo 21. 21. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Yas ve kayıp	Metin, kaybedilen bir sevgili için duyulan derin üzüntü ve saygının ifadesi olarak ağıt yakma geleneğine dayanır.	"Bebeğime bir ağıt yakacağım"
Duygusal yoğunluk ve çaresizlik	Annenin ve ailenin bebekle ilişkili zorluklara karşı duyduğu çaresizlik ve duygusal yük, metnin temelini	"Annen de dayanamıyor / Allah Allah Allah"

	oluşturur.	
Toplumsal yardımlaşma eksikliği	Toplum içindeki dayanışma ve yardımlaşmanın yokluğu, bireyin ve ailenin yalnızlığını ve dışlanmışlığını vurgular.	"Baba evimin köyünde iyilik isteyen bir tek kul bile kalmamış"
Doğa ile bağ	Doğal dünyaya olan bağlılık ve ondan alınan destek, hayatta kalma mücadelesinde önemli bir rol oynar.	"Benê ağacından beşik"
Melankoli ve üzüntü	Yas ve kaybın yanı sıra, derin içsel acıyı da içerir ve duygusal derinliği vurgular.	"Ey melül yürek, ey evi yıkılası yürek"
Duygusal ifade ve iletişim	Bebeğe yönelik sevgi ve şefkatin güçlü bir ifadesidir. Metin, sevgi ve güzelliklerin hatırlanmasını sağlar.	"Ey nazlı, nazlı nazlı / Benim güzel kuzucuğum"
Umut ve huzur arayışı	Uyku çağrısı, acının sona ermesi ve sonsuz huzura yönelik bir dileği ifade eder. Metnin teselli edici yönünü öne çıkarır.	"Hadi uyu birazcık"

Tablo 21; metnin yas, kayıp, çaresizlik ve duygusal yoğunluk gibi temaları ele almasını ve bu temaların ebeveynlik deneyiminin, toplumsal ilişkilerin ve doğa ile olan bağın anlamına nasıl ışık tuttuğunu gösterir. Ayrıca, umut ve huzur arayışı gibi değerler, metnin sadece acıyı değil, aynı zamanda teselli ve iyileşmeyi de içerdiğini vurgular. Bu analiz, ninninin sadece bir uyku şarkısı olmanın ötesinde, aynı zamanda derin bir hikâye anlatımı ve duygusal ifade aracı olarak işlev görebileceğini ortaya koyar.

Tablo 22. 22. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Endişe ve hüzn	Metin, çocuğun ciddi sağlık sorunlarına ve bu durumun aile üyeleri üzerindeki duygusal etkisine odaklanır.	"Oğlum hasta yaralıdır / Yarası da çok derindir / Annesi boynu büküktür"
Teselli ve rahatlama	"Lori lori kuzum lori" tekrarı, ninninin çocukları sakinleştirmek, onlara şefkat göstermek ve endişeleri hafifletmek için kullanıldığını yansıtır.	"Lori lori kuzum lori"

Tablo 22, ninninin çocuğun sağlığına dair endişeleri ve aile içinde hissedilen duygusal tepkileri yansıtmaya yeteneğini gösterir. Ayrıca, ninninin sadece bir uyku şarkısı olmanın ötesinde, aile içindeki duygusal bağları ve sevgiyi ifade etme aracı olarak nasıl işlev görebileceğini vurgular. "Lori lori kuzum lori" tekrarının kullanımı, ninninin teselli edici ve rahatlattıcı özelliğini pekiştirir ve zor zamanlarda çocuğa yönelik derin sevgi ve koruma arzusunun dile getirir. Ninnilerin çocuklar ve ebeveynler için duygusal bir ifade ve iletişim aracı olarak ne kadar güçlü olabileceğini gösterir.

Tablo 23. 23. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Ritmik ve melodik yapı	Ninninin sakinleştirici ve uyandırıcı özelliği, ritmik ve tekrar edici yapıyla pekiştirilir. Bu da dinleyiciler üzerinde sakinleştirici bir etki yaratır.	"Beşik tıngır tıngırdır / Adına da dergüş denir / Dergüşü sallayiver / Bebeği uyutuver"
Sevgi ve şefkat	Ninni, bebeklere yönelik derin sevgi ve şefkati ifade eder, ebeveyn ve bebek arasındaki duygusal bağı güçlendirir.	"Dilberim, bebeğim / Şirinim, güzelim / La la bebeğim uyu / Bu tınıları dinle"
Uyku ve huzur	Ninninin temel amacı bebekleri uyutmak ve onlara huzurlu bir uyku ortamı sağlamaktır.	"La la bebeğim uyu / Bu tınıları dinle"

Tablo 23, ninninin bebekler için bir uyku yardımcısı olarak nasıl işlev gördüğünü ve aynı zamanda ebeveynlerin bebeklerine yönelik sevgi ve şefkatlerini nasıl ifade ettiklerini gösterir. Ritmik ve melodik yapı, sevgi ve şefkat ifadeleri, uyku ve huzur teşvik edici öğeler ve kültürel mirasın yansıtılması, ninninin hem bebekler için rahatlattıcı bir etki yaratma hem de ebeveyn ve bebek arasındaki duygusal bağı güçlendirme amaçlarını öne çıkarır. Bu değerler, ninniye hem bebekler için hem de ebeveynler için önemli bir kültürel ve duygusal ifade aracı haline getirir.

Tablo 24. 24. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Sakinleştirici ve rahatlattıcı dil	Bebeklere yönelik sevgi dolu ve sakinleştirici ses tonu kullanılır. "Nazlı nazlı" gibi tekrar eden ifadeler ritmik ve sakinleştirici bir atmosfer yaratır.	"Uyuyuver nazlı nazlı / Hadi gecele nazlı nazlı"
Bebek ve beşik imajları	Bebeklerin uyutulma ritüelinin klasik tasviri. Beşiğin sallanması ve bebek için ninni söylenmesi, evrensel uyku ritüellerinden biridir.	"Beşik sallanır ona bir ninni yakılır / Bebek sallanır ona bir ninni yakılır"
Ebeveynin sevgisi ve şefkati	Annenin ve babanın bebekle olan derin bağını ve ona olan sevgisini vurgular. Aile içindeki sevgi ve şefkatin güçlü bir göstergesi olarak ifade bulur.	"Beşiğin önünde duran anne ve 'dot' tur"
Duygusal etki	Ebeveynin bebek karşısındaki derin duygusal tepkisi. Bebeklerin masumiyeti ve savunmasızlığı karşısında hissedilen derin sevgi ve koruma isteğini dile getirir.	"Küçücük bebek yüreğimi dağlar"

Tablo 24, ninninin bebekleri uyutmak ve onlara huzur vermek gibi geleneksel işlevlerini, aynı zamanda ebeveynlerin bebeklere karşı hissettikleri sevgi, şefkat ve koruma duygularını ifade etme yollarını özetler. "Nazlı nazlı" gibi sakinleştirici ve ritmik ifadeler, bebek ve beşik imajları ve ebeveynin sevgisi ve şefkati gibi temalar, ninninin bebek ve ebeveyn arasındaki duygusal bağı güçlendiren ve aile içinde huzurlu bir atmosfer yaratmayı amaçlayan bir araç olarak önemini vurgular. Bu değerler, ninniye sadece bir uyku yardımcısı olmanın ötesinde, aile içindeki duygusal ilişkileri derinleştiren bir kültürel ve duygusal ifade aracı haline getirir.

Tablo 25. 25. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Sakinleştirici atmosfer ve gündelik yaşam	Yayıklık kullanımının getirdiği huzurlu ve tekrar eden sesler, kırsal yaşamın bir parçası olarak kültürel bir bağlam sunar.	"Yayıklık yayık yayılır / Sesi çok güzel gelir"
Anne ve bebek arasındaki bağ	Annenin bebek için yaptığı hazırlıklar ve ona gösterdiği özen, bebek için hazırlanan yayıkla sembolize edilir, annenin sevgisi ve emeğini vurgular.	"Yavrum uykusundan uyanmaz / Annenin yayığı hazır"
Zamanın ve doğanın öğeleri	Zaman ve doğa öğeleri, günün belirli bir anındaki huzuru ve güzelliği betimler. Bu, çocuklara doğanın döngüsü ve günlük yaşamdaki basit mutluluklar hakkında bilgi verir.	"Ne erkendir ne geçtir / Güneşin şavkı yayığa vurur"

Tablo 25, ninninin uyku teşvik edici ve sakınleştirici işlevlerinin yanı sıra, çocuklara günlük yaşamın basit güzellikleri ve kültürel bağlamları hakkında bilgi verme amacını da özetler. "Yayıklık yayık yayılır" gibi ifadelerle kırsal yaşamın sakin atmosferi ve "Güneşin şavkı yayığa vurur" ile zamanın ve doğanın güzelliklerinin vurgulanması, çocuklara doğa ile uyum içinde bir yaşamın önemini ve çevrelerindeki dünyayı daha iyi anlamalarını sağlamayı amaçlar. Aynı zamanda, annenin sevgisi ve emeği ile çocuk arasındaki bağın güçlendirilmesi, ninninin bebek ve ebeveyn arasındaki duygusal ilişkiyi derinleştiren bir araç olarak işlevini pekiştirir. Bu değerler, ninniye sadece bir uyku yardımcısı olmanın ötesinde, aile içindeki duygusal ilişkileri ve çocukların çevreleriyle olan bağlarını geliştiren bir kültürel ve eğitici araç haline getirir.

Tablo 26. 26. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Tekrar edici ve şiirsel dil	Ninninin ritmik yapısını oluşturan ve bebek için tanıdık bir uyku çağrısı haline gelen tekrar eden ifadeler.	"Hey güzel hey güzel"
Bebekle kurulan duygusal bağ	Bakım verenin bebek için yaptığı fiziksel ve duygusal çabayı vurgular. Bebekle kurulan derin bağı ve ona gösterilen sevgiyi yansıtır.	"Ben küçük kuzumu sallardım hey güzel"
Güvenlik ve koruma ifadeleri	Bebek için güvenlik önlemleri alındığını ve onun korunup kollanacağını ifade eden ifadeler yansıtılır.	"Beşiğin ipini kuzumun bedenine sıkıca bağlarım hey güzel!"
Aile ve toplumsal bağlar	Aile içindeki ve toplumsal dayanışmanın önemini vurgular. Bir çocuğun büyütülmesinde aile bireylerinin ve toplumun birlikte çalıştığını gösterir.	"Ah ben teyzeyi getireceğim annenin yerine"
Masumiyet ve zarafet	Bebeklerin masumiyeti ve kırılganlığını betimleyen ifadeler, bebeklerin ne kadar değerli ve korunmaya muhtaç olduğunu vurgular.	"Daha minik bir beşiktir ey güzel / Daha minik bir kuzudur ey güzel"

Tablo 26, ninninin bebekleri uyutmak ve onlara güvenlik hissi vermek amacının yanı sıra, bebek ve bakım veren arasındaki duygusal bağı ve aile içindeki sevgi ve dayanışmayı güçlendiren bir araç olarak işlevini özetler. Ninni, sadece bir uyku aracı olmanın ötesinde, aile değerlerini ve kültürel mirasını aktarmanın bir yöntemi olarak görülebilir. Bu analiz, ninninin bebekler ve ebeveynler/bakım verenler arasındaki ilişkileri derinleştiren ve toplumsal bağları pekiştiren çok katmanlı bir işleve sahip olduğunu gösterir.

Tablo 27. 27. Ninninin değer analizine ilişkin bilgiler

Tema	Açıklama	Metindeki ifadeler
Bebek bakımı ve güvenlik	Bebek için güvenli bir uyku ortamı hazırlama çabası, bebek güvenliğine verilen önemi vurgular.	"Beşiğimi/bebeğimi sallardım / beşiğin iplerini üstünde katlayıp sıkıca bağlarım"
Duygusal yük ve çaresizlik	Bakım verenin yalnızlığı ve bir ebeveyn olarak karşılaştığı zorlukları dile getirir. Sosyal ve duygusal zorluklara işaret eder.	"Ben çaresiz gariban, minik beşiğim için bir ebeveyn nereden getireceğim"
Umut ve arayış	Bir ebeveyn veya yardımcı bir el bulma umudu, değişim ve yenilenme umudunu simgeler.	"Bu yeni yılın yeni gelini"

Tablo 27, ninnilerin çok katmanlı işlevlerini ve anlamlarını özetler: Bebekler için rahatlatıcı bir ortam sağlamak, ebeveynlerin ve bakım verenlerin duygusal yüklerini hafifletmek ve sosyal ile kültürel bağlamda daha derin temaları ele almak. Ninniler, bebekler ve ebeveynler/bakım verenler arasındaki ilişkiyi güçlendiren, aynı zamanda bireysel ve toplumsal düzeyde önemli konuları gündeme getiren bir iletişim aracı olarak görülebilir. Bu analiz, ninnilerin sadece bebekleri uyutmak için değil, aynı zamanda toplumsal ve bireysel deneyimleri paylaşmanın ve işlemenin bir yolu olarak da kullanıldığını gösterir.

Tartışma

Değerler üzerine yapılan araştırmaların etkili formlarda sürdürülebilirliği adına birçok sınıflandırma yapılmış olmakla birlikte bu sınıflandırmalardan en çok bilinen ve kabul edilenleri arasında Spranger, Nelson, Rokeach ve Schwartz'a ait olanlar bulunmaktadır (Yazıcı, 2006). Psikoloji, sosyoloji, dini bilimler, iktisat, iletişim, matematik gibi farklı alanlarda çeşitli yönlerle incelenen değer kavramının (Ulusoy ve Dilmaç, 2012) sınıflandırılıp ele alınmasının ötesinde bu çalışmada, kültürel birer değer olarak nitelendirilebilecek olan ninnilerin değerler açısından analizi yapılmıştır. Bu doğrultuda, iki yıla aşkın bir araştırma ve veri toplamanın sonucu olarak Hakkari yöresine ait 27 tane ninninin değerler açısından analizine ilişkin varılan sonuçlar Tablo 28'de sunulmuştur.

Değer	Açıklama	Değerin işlevi	Ninnide karşılığı olan örnek ifade
Sevgi ve şefkat	Sevgi, bireyin başkalarına karşı duyduğu pozitif duyguları ifade eder. Şefkat ise başkalarının ihtiyaç ve acılarına duyarlı olmayı içerir.	Duygusal bağları güçlendirir, sosyal gelişimi destekler.	"Nazlı nazlı / Ey nazlı, nazlı nazlı, benim güzel kuzucuğum"
Güvenlik ve koruma	Bireyin fiziksel ve duygusal güvenliğinin sağlanması, tehlikelerden korunmasıdır.	Bireyin güvende hissetmesini sağlar, gelişimine katkıda bulunur.	"Beşiğin ipini kuzumun bedenine sıkıca bağlarım"
Aile ve toplumsal bağlar	Aile içi ve toplumsal ilişkilerin önemi, bireyler arası bağların kuvvetlenmesi.	Sosyal uyumu ve aidiyet duygusunu artırır.	"Ah ben teyzeyi getirteceğim annenin yerine"
Maneviyat	İnsanın içsel dünyası ve üst bir varlığa olan inancı ile ilgili duygu ve düşünceler.	Bireyin manevi gelişimine katkı sağlar, hayatın zorluklarına karşı direnç oluşturur.	"Sırların alimi Rabbim / Ey Rabbim yüce Rabbim"
Adalet ve eşitlik	Bireyler arası adil davranış ve eşit haklara sahip olma ilkesi.	Toplumsal uyumu ve bireyler arası saygıyı teşvik eder.	"Rabbim bu beşiği yapan usta ve usta yardımcısının işini rast getirmesin"
Masumiyet ve çocuksu saflık	Çocukların doğuştan gelen masumiyeti ve saf duyguları.	Çocuklara karşı koruyucu ve sevgi dolu davranışları teşvik eder.	"Tinni ninni ne yapmış / Babasına yemek götürmüş"
Toplumsal sorumluluk	Bireylerin toplum içindeki rolleri ve sorumlulukları.	Toplumda yardımlaşma ve dayanışma duygusunu güçlendirir.	"Kuzum oğlaklar çobanı / Sürü tepelere yavaşmış"
Hayal gücü ve yaratıcılık	Bireyin içsel dünyasını ve yaratıcı düşünme yeteneğini ifade eder.	Çocukların zihinsel ve duygusal gelişimini destekler.	"Oradan gelir heyheyli / Bir küheylana binmiş"
Merhamet ve empati	Başkalarının duygularını anlama ve onlara karşı duyarlı olma yetisi.	Sosyal ilişkilerde anlayış ve yardımlaşmayı teşvik eder.	"Yavrum uykusundan uyanmaz / Annenin yayığı hazır"
Dayanışma ve birlik	Bireyler arasındaki sosyal bağların ve birlikte hareket etme duygusunun güçlendirilmesi.	Toplumsal bütünlüğü ve iş birliğini artırır.	"Her gelen bir periyot boyunca sallar"
Doğa saygısı ve koruma	Doğal çevreye duyulan saygı ve onun korunması gerektiğinin anlaşılması.	Çevre bilincinin artmasını ve sürdürülebilir davranışları teşvik eder.	"Suyunu doldururum çeşmeden / Güneşin şavkı vurur"
Kültürel miras ve kimlik	Bir topluluğun tarihini, geleneklerini ve değerlerini ifade eder.	Kültürel kimliğin ve aidiyet duygusunun güçlenmesine katkıda bulunur.	"Beli bıçağın sapı / Kurban olsun kilisedeki papaz"
Hayatın kıymeti ve minnettarlık	Yaşamın değerini ve içinde bulunulan nimetlere duyulan şükranı ifade eder.	Pozitif yaşam tutumunu ve minnettarlık duygusunu teşvik eder.	"Rabbim sen başışladın"

Tablo 28'de, geleneksel ninnilerin içerdiği ve toplumsal değerleri yansıtan temel temalar detaylandırılmıştır. Bu temalar; "sevgi ve şefkat", "güvenlik ve koruma", "aile ve toplumsal bağlar", "maneviyat", "adalet ve eşitlik", "masumiyet ve çocuksu saflık", "toplumsal sorumluluk", "hayal gücü ve yaratıcılık", "merhamet ve empati", "dayanışma ve birlik", "doğa saygısı ve koruma", "kültürel miras ve kimlik" ile "hayatın kıymeti ve minnettarlık" olarak sınıflandırılıp sıralanmıştır. Her bir tema, sosyal ilişkiler ve bireysel davranışlar üzerindeki olumlu etkileriyle birlikte sunulmuş, aynı zamanda temsil ettikleri değerleri pekiştiren ninni örnekleri ile desteklenmiştir. Bu analiz, ninnilerin sadece çocukları sakinleştirmek için değil, aynı zamanda toplumsal değerlerin ve kültürel öğelerin nesilden nesile aktarımında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan değerler kategorisini kısaca şu şekilde ifade edebiliriz:

- **Sevgi ve Şefkat:** Spranger (1928)'in "sosyal değer" kategorisinde de nitelendirilebilen bu değer özünde; kendisiyle birlikte başkalarını da sevmeye, bencil olmama, başkalarına şefkatli davranma gibi evrensel ölçütler esastır. En yüksek değer olarak insan sevgisi ile ön plana çıkan bu değerde nezaket ve sempatik olma durumu mevcuttur.

- **Güvenlik ve Koruma:** Schwartz (1992)'in bireysel değerler sınıflandırmasında "güvenlik (security)", Spranger'da ise "politik değer" kategorisinde ifade edilebilecek olan "güvenlik ve koruma" değerinde; her şeyin üstünde güç, şöhret ve etki mevcuttur. Esas olan kuvvet olup bireysel, ailevi, toplumsal ve ulusal düzenin sürdürülmesi arzulanır. İyi olana karşılık verebilmek, bağlılık duygusu, sağlığın korunup devam ettirilmesi, tehlikelerden korunma gibi tutum ve durumları barındırır.

- **Aile ve Toplumsal Bağlar:** Nelson (1989)'da "grup değerleri" kategorisinde de ifade bulabilecek olan bu değerde aile bütünlüğü ve birer grup yığını olarak topluma aidiyet esastır. Toplumsal uyum ve aile içi sağlıklı uyum ve iletişim temalarının ifade bulduğu bu değerde aile ve toplumla olan bağların sağlıksız olması ve kopması, bireyin yaşamında olumsuz sonuçların doğmasına sebebiyet verebileceği gibi bireyin yaşamının negatif yönlere evrilebilme sonucunu ortaya çıkarma özelliği de barındırmaktadır.

- **Maneviyat:** Spranger (1928)'in değerler sınıflandırmasında "dini değer", Rokeach (1973)'ta "araç değerler", Nelson'da "grup değerleri" kategorilerinde de yer bulabilecek olan "maneviyat" değeri, inanç sistemlerini özünde barındırır. İnsanın daha çok içsel ve psişik yönüyle ilişkili olan duygu ve düşüncelerin temsil bulduğu bu değerde üst bir varlığa olan inanç, bireyin manevi gelişimine katkı sağlar. Bu değer açılımı bireysel bağlamda olup sadece bireyin yaşamına etki edebileceği gibi toplumsal boyutta da ideolojik kalıpların doğmasına sebep olup toplumların yaşamlarına farklı farklı yönlerden olumlu ya da olumsuz etki de edebilir. Bu yönüyle metafizik boyutun fizikî âleminde, ideolojiler üstünden somutlaşarak yer bulmasıyla insanlar üzerinde toplumsal etkilere de yol açmada etkin olabileceği potansiyelinde bir değer olarak ifade edilebilir.

- **Adalet ve Eşitlik:** Nelson (1989)'da "sosyal değerler", Rokeach (1973)'ta "temel değerler" ve Schwartz (1992)'in da bireysel değerler sınıflandırılmasında "evrenselcilik (universalizm)" kategorisinde de yer bulabilecek olan bu değerde erdemli olma, toplumsal adalet ve hakların adilce eşitliği ilkeleri esastır. Doğanın ve çevrenin korunumu ve barış isteği temelinde şekil bulan evrensel bir değer olarak ifade edilebilir.

- **Masumiyet ve Çocuksu Saflık:** Nelson (1989)'da "bireysel değerler" sınıflandırmasında da yer bulabilecek olan bu değerde tıpkı çocuklar gibi masum bir karakter ve kişiliğe sahip olmanın yanında art niyetsiz tutum ve davranışlara sahip olmak esas alınır.

- **Toplumsal Sorumluluk:** Sosyal konumda yer edinmede sorumluluk almak, belli başlı rolleri üstlenmek esastır. Bu değerde yardımlaşmak, toplumun bir üyesi olarak kendini kabul etmek ve ettirmek ön plana çıkmaktadır. Ayrıca kategorize edildiğinde ise bu değer, Schwartz (1992)'in bireysel değerler sınıflandırmasında "iyilikseverlik (benevolence)" değeri ile örtüştüğü belirtilir.

- **Hayal Gücü ve Yaratıcılık:** Rokeach (1973)'in "araç değerler", Spranger (1928)'in "bilimsel değer" ve Schwartz (1992)'in bireysel değerler sınıflandırmasında "özyönelim (self-direction)" olarak adlandırılan değerler kategorisinde da yer bulabilecek olan bu değer özünde yaratım yatmaktadır. Realiteye, bilgiye, muhakemeye, düşünce özgürlüğüne, eleştiri ve akla önem verilir. Bilimsel fikirlerin özünde yer bulur.

- **Merhamet ve Empati:** Bireylerin başkalarının duygularını anlama ve onlara karşı duyarlı olma yetisini vurgular. Bu tema, sosyal ilişkilerde anlayış ve yardımlaşmanın teşvik edilmesine katkıda bulunur. Bireylerin karşdakini anlama ve vicdan denilen manevi boyutu gerçek yaşam alanına kanalize ederek iyi olanı arzulanma ölçülerini de barındırır.

- **Dayanışma ve Birlik:** Bireyler arasındaki sosyal bağların ve birlikte hareket etme duygusunun güçlendirilmesini ön plana çıkarıp toplumsal bütünlüğü ve iş birliğini artırır. Ayrıca bu değer, Nelson (1989)'un değerler sınıflamasında "grup değerleri" kategorisinde yer bulabileceği de ifade edilebilir.

- **Doğa Saygısı ve Koruma:** Doğal çevreye duyulan saygının öneminin ve doğal çevrenin korunması gerektiğinin anlaşılmasını sağladığı gibi çevre bilincinin artmasına ve sürdürülebilir davranışların teşvik edilmesine de yardımcı olan bir değerdir.

- **Kültürel Miras ve Kimlik:** Bir topluluğun tarihini, geleneklerini ve değerlerini ifade ederken bu unsurların, bireylerin kültürel kimliğini ve aidiyet duygusunu güçlendirme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koyar.

- **Hayatın Kıymeti ve Minnettarlık:** Yaşamın değerini ve içinde bulunulan nimetlere duyulan şükranı vurgulayarak pozitif bir yaşam tutumu ve minnettarlık duygusunun teşvik edilmesine işaret eder.

Bu analiz, ninnilerin çocuk gelişimi üzerindeki olumlu etkilerinin yanı sıra, kültürel değerlerin korunması ve aktarılmasında da önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Bu inceleme, ninnilerin yalnızca basit uyku şarkıları olmadığını, aynı zamanda toplumsal normlar, değerler ve kültürel mirasın aktarımında kritik bir role sahip olduğunu vurgulamaktadır. Toplumun temel yapı taşlarından biri olarak bu eserlerin, bireylerin sosyal ve kültürel kimliklerini şekillendirmedeki önemi göz ardı edilemez. Bu nedenle, geleneksel ninnilerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması, kültürel süreklilik ve toplumsal dayanışma için büyük öneme sahiptir.

Sonuç

Bu çalışma ile kategorize edilip aktarılan tüm bu değerlerin önem ve etkisinin yanında, bu değerleri özünde barındıran ve çocuklarımıza birer armağan olarak annelerin ruhuyla nakşedilen ninnilerin kültürel, tarihsel ve daha birçok açıdan önemi de fark edilebilmektedir. Bu önemin farkındalığıyla bu araştırma uygulaması özelinde, bir kültürün unutmaya yüz tutmuş değerlerinden biri olarak ninnilerin yaşatılabilmesi adına kültürel ve bilimsel çabalara da ivme kazandırılabilir. Çünkü teknoloji ve iletişim araçlarının hızla geliştiği bu tekno-dinamik çağın muazzam uyarıcılarına maruz kalarak büyüyen çocukların, ebeveynlerinin yüreğinden koparak dile vuran ninni tınılarıyla çocuklarının yaşamlarına katacağı ruhsal ve bilişsel zenginlik yadsınamayacağı gibi bu alanda yapılacak bilimsel çalışmalar da en azından bu yönde toplumsal bir bilincin oluşmasının sağlam bir zeminini oluşturabilmektedir. İletişim araçları ve teknolojinin kaotik uzamında büyüyen telefon, tablet vb. araçlarla çocukları uyutmanın dezavantajlarını bertaraf ederek, ebeveynlerinin yüreğinden dillerine vuran ninnilerin engin tınısıyla bu çocuklar uyutulabilir. Çünkü ninniler, araştırma uygulamasında da görüldüğü üzere özünde, iyi olarak adlandırılacak toplumsal ve bireysel değerlerin neredeyse çoğunu barındıran zengin metinlerdir. Bu gerçek görülebildiği andan itibaren birey, özündeki zenginliği keşfederek önünü, geleceğini aydınlatılabilir. Ünlü Alman filozof Immanuel Kant (2000)'in "insan uzamda ışıkla görür, ışığı görmez" istencini manevi boyutta anlamsallaştırarak çocuklarımıza değerlerden bir "ışık" olarak bırakmanın önemi ise apaçık biçimde görülebilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Etik Komite Onayı

Çalışmanın yürütülebileceğine Hakkari Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 2022/5 Oturum ve 1 No' lu Karar sayısı ile onay verilmiştir.

Bilgilendirilmiş Onam

Çalışmaya katılan katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilmiş ve gönüllülük esasına göre katılımları sağlanmıştır.

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız.

Yazar Katkıları

D.A.: Çalışma Tasarımı, Veri Toplama, Veri Analizi, Makale Yazımı, Makale Gönderimi ve Revizyon

A.D.: Çalışma Tasarımı, Veri Analizi, Makale Yazımı, Makale Gönderimi ve Revizyon

Kaynaklar

- Akarçay, G. Ö. (2013). Etnografların alanda fotoğrafı kullanma deneyimleri ve çalışma pratikleri üzerine bir etnografik çalışma. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 26, 83-128.
- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Akyol, P. K. (2014). Kültürel değişme ve teknolojinin etkisiyle şekillenen günümüz ninnileri ve ninni dinletme geleneği. *Bilgi*, (69), 127-142. <https://dergipark.org.tr/en/pub/bilgi/issue/25364/267714>
- Altheide, D. L. (1987). Reflections: Ethnographic content analysis. *Qualitative Sociology*, 10(1), 65-77.
- Aristoteles. (1999). *Eudemos'a etik* (S. Babür, Çev.). Dost Kitapevi.
- Arnould, E. J., & Wallendorf, M. (1994). Market-oriented ethnography: Interpretation building and marketing strategy formulation. *Journal of Marketing Research*, 31(4), 484-504.
- Baltacı, N., & Başer, M. (2020). Kültürümüzden gelen bir iyileşme aracı: ninnilerin gebelikte kullanımı. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 29(3), 207-212. <https://doi.org/10.17942/sted.601142>
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bayraktar, Z. (2023). Başkurt çocuk folklorunda kültürel bellek aktarıcısı olarak ninniler. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 11(35), 1036-1050. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1278664>
- Beill, B. (2003). *İyi çocuk, zor çocuk: Doğru davranışlar çocuklara nasıl kazandırılır?* (C. Yorulmaz, Çev.). Arkadaş Yayınevi.
- Bhattacharjee, A. (2012). *Social science research: Principles, methods, and practices* (3. baskı). USF Tampa Bay Open Access Textbooks Collection. http://scholarcommons.usf.edu/oa_textbooks/3
- Çalışkur, A. (2010). *Psikolojide değerler ve gençlik*. Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Çelebioğlu, A. (1995). *Türk ninniler hazinesi*. Kitabevi Yayıncılık.
- Çorbacı, O. K. (2023). Değerler eğitimi perspektifinden dünyalı kimliği. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), 387-402. <https://doi.org/10.17050/kafkasilahiyat.1248355>
- Elçin, Ş. (1993). *Türk halk edebiyatına giriş*. Akçağ Yayıncılık.
- Emeksiz, A. (2011). Ninniler uyumak için midir?. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(02), 143-156. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkede/issue/41079/496588>
- Flick, U. (2013). *An introduction to qualitative research*. Sage Publications.
- Gander, M. J., & Gädiner, H. W. (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi* (A. Dönmez, N. Çelen, B. Onur, Çev.). İmge Kitabevi.
- Gobo, G. (2011). Ethnography. In *Doing ethnography* (pp. 13-34). Sage Publications. <https://www.researchgate.net/publication/279373417>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Ectj*, 30(4), 233-252.
- Güngür, M. N. (1945). *Kastamonu ninnileri*. Kırıl Matbaası.
- Hawes, B. L. (1974). Folksongs and function: Some thoughts on the American lullaby. *The Journal of American Folklore*, 87(344), 140-148. <https://doi.org/10.2307/539474>
- Kabadayı, A. (2009). Ninnilerin çocuğun gelişim alanlarına katkılarının içerik açıdan incelenmesi: Konya örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 276-289.
- Kanak, M., Önder, M., & Subaşı, Ç. (2018). Türk ninnilerin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 594-602. <https://doi.org/10.17755/esosder.337879>
- Kant. (2000). *Fragmanlar* (O. Aruoba, Çev.). Altıkırkbeş Yayınları.
- Kaplan, Y. (2015). *Hakkari/Hakkâri Tarihi Tarihi*. Hakkâri Valiliği, Hakkâri İl Yıllığı 2015 (ss. 24-25). Van: Vameda Ofset Matbaacılık. Kaynağından 1 Temmuz 2024 tarihinde arşivlendi. Erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.
- Koç, R. (2023). Millî kültür inşası ve dil bilinci kazandırma aracı olarak Kosova Türk edebiyatında ninni. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (59), 24-42. <https://doi.org/10.53568/yyusbed.1229951>
- Koçkar, M. T., Koçkar, R., & Koçkar, A. A. (2018). Diasporada yaşayan Karaçay-Malkarlıların ninni söyleme gelenekleri ve kültürel değişim. *Uluslararası Folklor Akademi Dergisi*, 1(1), 91-104. <https://dergipark.org.tr/en/pub/folklor/issue/36547/412622>
- Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: The assessment of trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45(3), 214-222.
- Myers, M. D. (1999). Investigating information systems with ethnographic research. *Communications of the Association for Information Systems*, 2(23), 1-20.
- Nelson, P. (1989). Ethnic differences in intrinsic/extrinsic religious orientation and depression in the elderly. *Arch Psychiatr Nurs*, 3, 199-204.
- Özdemir, M., & Sarı, H. (2020). Ninnilerde aile sevgisi. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 121-130. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pesausad/issue/56282/706529>
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1-65.
- Spranger, E. (1928). *Types of men: The psychology and ethics of personality*. Hafner Publishing Co. (Original work published in German as *Lebensformen*)
- Şimşek, E. (1989). Çukurova (Kadirli-Kozan) ninnileri üzerine bazı düşünceler. *Millî Folklor*, 1(2), 18.
- Tarıbuuyurdu, G. (2015). Klâsik Türk şiirinde kadın söyleminin izinde: Şeref Hanım Divânı'nda ninniler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 112-120. <https://doi.org/10.15869/itobiad.55619>
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2010). Putting the human back in "human research methodology": The researcher in mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 4(4), 271-277.
- Tevrüz, S., & Turgut, T. (2020). Değerler ve özerk irade. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 71-98. <https://doi.org/10.18037/ausbd.700336>
- Tuna, T. S. (2022). Folklor metinlerini pozitif psikoloji kavramlarıyla yorumlamada bir örnek: sevgi konulu ninniler. *Folklor/Edebiyat*, 28(112), 965-982. <https://doi.org/10.22559/folklor.2229>
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2012). *Değerler eğitimi*. Pegem Akademi.
- Whittemore, R., Chase, S. K., & Mandle, C. L. (2001). Validity in qualitative research. *Qualitative Health Research*, 11(4), 522-537.

- Yaman, H., Taflan, S., & Çolak, S. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 107-120. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ded/issue/29182/312489>
- Yazıcı, H., Reisoğlu, S., & Altun, F. (2012). Etnografik araştırmacının değerleri ile araştırma yöntem ve sonuçları arasındaki ilişki. *Journal of Life Sciences*, 1(1), 649-657.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (19), 499-522. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tubar/issue/16960/177116>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.